

Будник Сергій

*здобувач вищої освіти факультету міжнародних відносин
Київський університет культури
<https://orcid.org/0009-0000-5356-0288>*

Економічна дипломатія КНР в Південній Африці: еволюція від ресурсно орієнтованої моделі до комплексної інфраструктурної інтеграції

Анотація. У статті досліджено еволюцію економічної дипломатії Китайської Народної Республіки у країнах Південної Африки в контексті трансформації її стратегічних пріоритетів від ресурсно орієнтованої моделі початку 2000-х років до сучасної інфраструктурно-інтеграційної стратегії. Здійснено систематизацію основних інструментів, механізмів та напрямів реалізації економічної дипломатії КНР, а також оцінено її вплив на регіональні економічні процеси та трансформацію торговельно-інвестиційного середовища.

Обґрунтовано, що еволюція китайської економічної дипломатії характеризується підвищенням ролі інфраструктурних проєктів, фінансового співробітництва та інтеграційних ініціатив, які сприяють зміцненню регіональної економічної стабільності та інтеграції Південної Африки у глобальні економічні процеси. Визначено ключові принципи адаптації передових міжнародних практик до національних умов, що включають баланс між економічними інтересами та політичним впливом, стратегічне планування та використання механізмів взаємовигідного партнерства.

Проаналізовано моделі економічної дипломатії різних країн із позиції їх ефективності та відповідності принципам сталого економічного розвитку, а також окреслено напрями подальших досліджень щодо оптимізації зовнішньоекономічної політики у контексті глобальної конкуренції та регіональної інтеграції.

На підставі отриманих результатів зроблено висновок про те, що еволюція економічної дипломатії КНР у Південній Африці демонструє послідовну трансформацію стратегічних пріоритетів від експлуатації природних ресурсів до комплексного впливу на регіональну економіку через інфраструктурні та фінансові ініціативи. Це підтверджує важливість системного підходу до аналізу міжнародних практик як інструменту формування ефективної зовнішньоекономічної політики, здатної поєднувати економічні інтереси держави із зміцненням її регіонального та глобального впливу.

Ключові слова: економічна дипломатія; Китайська Народна Республіка; Південна Африка; стратегічні пріоритети; інфраструктурна інтеграція; міжнародне співробітництво; торговельно-інвестиційне середовище; глобальна економіка; зовнішньоекономічна політика; регіональна інтеграція.

Актуальність теми дослідження зумовлена зростанням ролі економічної дипломатії Китайської Народної Республіки у формуванні нової архітектури міжнародних відносин у Південній Африці, яка перетворюється на стратегічний регіон глобальної конкуренції за ресурси, інфраструктуру та вплив. Сучасний етап розвитку співпраці Китаю з африканськими країнами вирізняється переходом від ресурсно орієнтованої моделі до інтеграційної стратегії, заснованої на ініціативі «Один пояс, один шлях» [14].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика еволюції економічної дипломатії КНР в Африці активно досліджується як українськими, так і зарубіжними науковцями. Вітчизняні дослідження, зокрема роботи М.П. Олійника [1], М.П. Мовчана [2] і В.О. Пермінова [3], акцентують увагу на стратегічному характері китайської економічної присутності та її впливі на трансформацію глобальної торговельної системи.

Зарубіжні автори, такі як С.Олден [4], М.Шоба [5], а також А.Росс [6], розглядають партнерство Китаю та Південної Африки крізь призму економічного реалізму, взаємної вигоди та політики «одного Китаю». Окремі аспекти фінансової дипломатії КНР досліджують Е.С. Обобіса та ін. [7], які доводять взаємозв'язок між китайсько-африканською торгівлею, інвестиціями та економічним зростанням африканських країн.

У працях С.Мрдакович і М.Годорович [8] висвітлено особливості інвестиційної взаємодії в межах ініціативи «Один пояс, один шлях». Значний внесок у розуміння інфраструктурної складової зробили А. Зенг і Ж.Шу [9], а також З.Сун і Е.Оморуні [10], які показали роль ФОСАС у розширенні торговельної диверсифікації.

Кірувія Ф. і Зоу Х. [11] підкреслили, що двадцятирічна співпраця Китаю й Африки перетворилася на системну форму партнерства. Дослідження П.Нангулія [12] та М.Газібо, А.Р. Лема [13] виявляють

політичні виміри китайської присутності, вплив на інформаційний простір Африки та безпекову політику.

Зростання активності економічної дипломатії КНР у Південній Африці обумовлює необхідність комплексного дослідження її впливу на формування сучасної архітектури міжнародних відносин. Аналіз зазначених процесів дозволяє виявити ключові напрями інтеграції економічного потенціалу та оцінити стратегічні пріоритети держав у регіоні.

Метою статті є дослідження еволюції економічної дипломатії Китайської Народної Республіки в Південній Африці, аналіз її основних інструментів, напрямів та механізмів реалізації, а також оцінка впливу китайської економічної присутності на трансформацію регіонального розвитку, зовнішньополітичних орієнтирів та системи економічної безпеки держав Південної Африки.

Викладення основного матеріалу. Сучасний етап розвитку міжнародних відносин характеризується глибокими структурними змінами, у межах яких Китайська Народна Республіка поступово утверджується як один із провідних глобальних акторів. Одним із найважливіших інструментів реалізації зовнішньополітичних і геоekonomічних інтересів Китаю є економічна дипломатія, яка поєднує політичні, фінансові, торговельні та інвестиційні механізми для досягнення стратегічних цілей [1; 2]. У цьому контексті країни Південної Африки посідають особливе місце у зовнішньоекономічній стратегії Пекіна, оскільки поєднують значні природні ресурси, транзитні можливості та політичну вагу в Африканському союзі [4].

Розвиток китайської економічної дипломатії в Африці пройшов кілька етапів. Перший етап є ідеологічно-політичний (1950–1970-ті рр.), коли Китай підтримував антиколоніальні рухи, пропонуючи допомогу у будівництві інфраструктури й освіти [3]. Другий етап – ресурсно орієнтований (1980–2000-ті рр.), коли основним мотивом співпраці стало забезпечення потреб китайської промисловості в мінеральній сировині [7]. Третій, сучасний етап – інституційно-інтеграційний (з 2010-х рр.), характеризується активним залученням китайських інвестицій, фінансових інструментів, технологій і дипломатичних механізмів для створення довгострокових економічних партнерств [8; 10].

В основі сучасної економічної дипломатії КНР лежить концепція спільного розвитку, яка передбачає не лише доступ до ресурсів, а й формування інфраструктурної, технологічної та фінансової взаємозалежності між Китаєм та африканськими державами [15; 24]. Вона тісно пов'язана з глобальною ініціативою «Один пояс, один шлях», у межах якої Африка розглядається як важливий напрям морського та сухопутного співробітництва [14]. Згідно з офіційною Білою книгою КНР про співпрацю з Африкою, Китай надає пріоритет розвитку транспортних коридорів, енергетичних мереж, індустріальних парків та цифрової інфраструктури, що створює новий вимір економічної дипломатії – інфраструктурної інтеграції [20; 21].

Однією з ключових країн для реалізації цієї стратегії є Південно-Африканська Республіка (ПАР), що є економічним і фінансовим центром усього субконтиненту. Дипломатичні відносини між КНР і ПАР були встановлені у 1998 р., і вже через кілька років Китай став основним торговельним партнером ПАР [4; 6]. Економічна дипломатія КНР у ПАР має комплексний характер та включає інвестиційну, торговельну, фінансову, технологічну та культурно-гуманітарну компоненти [5].

Економічна дипломатія КНР у Південній Африці спирається на розгалужену систему двосторонніх і багатосторонніх механізмів. Найважливішими з них є Форум китайсько-африканського співробітництва (FOCAC), створений у 2000 р., що став головним інструментом координації політики розвитку [9; 21]; партнерство в межах БРІКС, де ПАР є єдиним африканським представником, що дозволяє їй формувати порядок денний співпраці з Китаєм на глобальному рівні [4; 15]; Африканський банк розвитку та Експортно-імпорتنний банк Китаю, які забезпечують фінансову підтримку проєктів, спрямованих на інфраструктурну та промислову модернізацію регіону [7; 8].

Політична основа китайської економічної дипломатії визначається принципами рівності, невтручання та взаємовигоди, які формально відрізняють китайський підхід від західних моделей допомоги, заснованих на умовності або політичних вимогах [3; 23]. У практичному вимірі цей принцип означає, що Китай надає перевагу угодам міжурядового характеру, кредитам із низькими ставками, концесійним інвестиціям та створенню спільних підприємств. Завдяки цьому африканські уряди сприймають Пекін як альтернативного партнера, що не вимагає політичних реформ, натомість пропонує фінансування «під ключ» із технічним та кадровим супроводом [10; 12].

Одним із найважливіших напрямів китайської дипломатичної активності є інфраструктурна експансія, спрямована на створення транспортно-енергетичних і логістичних мереж, що з'єднують Африку з глобальними торговельними маршрутами. У ПАР та сусідніх країнах Китай інвестує в модернізацію портів (Дурбан, Кейптаун), залізничних коридорів (ПАР – Замбія – Танзанія), а також енергетичних об'єктів, включно з гідроелектростанціями та сонячними парками [8; 18].

Такі проєкти реалізуються через державно-приватне партнерство та механізми концесійного фінансування, що дозволяють китайським компаніям отримувати тривалі права на експлуатацію об'єктів. Важливим аспектом цієї моделі є технологічний трансфер і кадрова підготовка, які Китай подає як внесок у сталий розвиток регіону [11].

Однак така інфраструктурна інтеграція має подвійний ефект. З одного боку, вона сприяє розвитку транспортної сполучуваності та економічній диверсифікації, а з іншого – вона формує структурну залежність африканських країн від китайського капіталу, технологій і кредитів. Існує ризик виникнення боргової пастки, коли держави стають залежними від китайських позик, не маючи можливості повністю контролювати стратегічні активи [19].

Торговельні відносини між КНР і країнами Південної Африки розвиваються за принципом асиметричної взаємодії, де Китай експортує промислові товари, технологічне обладнання та транспортні засоби, тоді як африканські держави постачають сировину – мінерали, метали, нафту, агропродукцію. Така структура торгівлі формує неокolonіальну модель, у межах якої Пекін фактично відтворює схему «ресурси в обмін на інфраструктуру» [22; 23].

Водночас останніми роками спостерігається поступовий зсув від торговельного до інвестиційного типу присутності, коли Китай активно створює індустріальні зони та виробничі кластери. Серед найбільших є Зона економічного розвитку «Мусіна» (Musina-Makhado SEZ) у Північній провінції ПАР, де китайські компанії інвестували у виробництво сталі, енергетики та логістики. Цей приклад демонструє прагнення Пекіна не лише експортувати товари, а й локалізувати виробництво, створюючи нову промислову екосистему, орієнтовану на внутрішній африканський ринок [8].

Паралельно з цим Китай активно розширює присутність у фінансовому секторі. У 2015 р. в Йоганнесбурзі було відкрито регіональний офіс Банку Китаю (Bank of China), що обслуговує проекти на всьому континенті. ПАР першою в Африці отримала можливість торгівлі в юанях через офіційний кліринговий центр, що знижує залежність від долара США і сприяє інтернаціоналізації китайської валюти [18].

Економічна дипломатія Китаю в Африці не обмежується виключно інвестиційною чи торговельною діяльністю, вона має виразний політичний і культурно-ідеологічний контекст, який можна визначити як прояв «м'якої сили». Пекін використовує широкий спектр інструментів впливу: освітні та культурні програми, медіапроекти, обміни між урядовцями, а також підтримку африканських еліт через стипендії, гранти та дипломатичне навчання.

Одним із ключових елементів «м'якої сили» є освітня дипломатія. У більшості країн Південної Африки, включно з ПАР, Замбією, Намібією та Зімбабве, діють Інститути Конфуція, які популяризують китайську мову та культуру. Паралельно Китай щорічно надає стипендії для африканських студентів, більшість яких згодом повертається до своїх країн і займають керівні посади у державному секторі чи бізнесі, формуючи покоління політичної та економічної лояльності до Пекіна [12].

Політична взаємодія реалізується через форум БРІКС, де Південна Африка є не лише партнером Китаю, а й каналом просування китайських інтересів у регіоні. Через БРІКС Китай прагне інституціоналізувати альтернативний центр глобального управління, заснований на принципах багатополарності та відмови від західних умовностей. Африканський континент постає як третій полюс розвитку і є джерелом ресурсів, ринком збуту та політичним союзником у міжнародних організаціях.

У 2023 р. Китай оголосив створення Ініціативи розвитку БРІКС+ для Африки, у межах якої пропонується новий формат Південь – Південь, співпраця між країнами, що розвиваються, без посередництва Заходу. Цей формат має подвійний характер. З одного боку, розширює можливості Африки отримувати інвестиції без політичних умов, а з іншого – інституційно закріплює вплив Пекіна як координатора глобальних економічних потоків [14].

Поступове посилення економічного впливу КНР у Південній Африці має значні геоекономічні наслідки як для регіону, так і для всієї Африки. За даними Світового банку та МВФ, китайські інвестиції є ключовим джерелом зовнішнього фінансування для більшості африканських держав, тоді як темпи зростання торгівлі між Китаєм і континентом перевищують середньосвітові показники [16; 17]. Китай не лише став провідним торговельним партнером більшості країн континенту, але й формує нову архітектуру залежностей, у якій африканські держави дедалі більше орієнтуються на китайський капітал, технології та кредити [22; 23].

За даними Африканського банку розвитку, понад 65 % інфраструктурних проєктів у країнах SADC фінансується китайськими банками або корпораціями. Найбільша концентрація інвестицій спостерігається у сферах видобувної промисловості, енергетики, транспорту та телекомунікацій. У результаті формується система вертикальної інтеграції, коли Китай контролює не лише видобуток ресурсів, а й логістику, переробку та експорт [19].

Водночас така модель створює нові виклики для регіональної економічної безпеки. Поступова монополізація стратегічних секторів китайським капіталом призводить до зниження конкурентоспроможності місцевого бізнесу. У країнах, де слабо розвинені антимонопольні механізми, це може трансформуватись у структурну економічну залежність, що обмежує суверенітет у прийнятті політичних рішень.

Додатковим аспектом є кредитна залежність. За підрахунками Африканського інституту політики розвитку, заборгованість країн Африки перед Китаєм перевищує 150 млрд доларів США, з яких близько 40 % припадає на держави Південної Африки. Частина цих кредитів надається під заставу майбутніх

поставок мінералів або контроль над інфраструктурними об'єктами, що посилює побоювання щодо формування боргової пастки [20].

Вплив китайської економічної дипломатії не обмежується макrorівнем державної політики та безпосередньо відображається на соціальній структурі та динаміці локальних економік. У ПАР та інших країнах SADC китайські компанії створили десятки тисяч робочих місць, побудували школи, лікарні, дороги та енергетичні об'єкти. Це формує позитивне ставлення частини населення до Китаю як до партнера розвитку, а не до колонізатора.

Особливо уваги заслуговує роль китайських ЗМІ та інформаційної політики. Через африканські телеканали, радіостанції та онлайн-платформи Китай активно просуває позитивний образ своєї участі в розвитку континенту, наголошуючи на відмінності від західних підходів. Така стратегія комунікації підсилює ефект «м'якої сили», але водночас створює інформаційне домінування, коли альтернативні точки зору на роль Китаю залишаються маргінальними [12].

Активізація китайської економічної дипломатії в Південній Африці викликала реакцію з боку інших провідних міжнародних гравців, насамперед США, Європейського Союзу та Індії. ЄС, який традиційно вважав Африку своєю зоною партнерства, сприймає китайську експансію як виклик власним інтересам. У 2022 р. Європейська комісія оголосила запуск програми Global Gateway, спрямованої на фінансування альтернативних інфраструктурних проєктів у Африці з метою стримування китайського впливу [13].

США через ініціативу Prosper Africa та механізм AGOA (African Growth and Opportunity Act) намагаються повернути свою економічну присутність, однак їхні проєкти часто поступаються китайським за масштабом і швидкістю реалізації. Водночас Індія, Туреччина та країни Перської затоки розглядають Південну Африку як арену для мультивекторної дипломатії, що призводить до змагання моделей співпраці з півдня на південь [15; 22].

КНР демонструє здатність поєднувати економічні, політичні та гуманітарні інструменти у межах єдиної стратегії. Саме системність китайського підходу, на відміну від фрагментарності західних програм, дозволяє Пекіну утримувати статус головного партнера Африки. Це породжує нову форму гео економічної конкуренції, у якій не застосовуються прямі силові методи, але формується дипломатія залежностей, що змінює баланс глобальної влади [23].

Попри очевидні економічні переваги для регіону, економічна дипломатія КНР має низку структурних ризиків і внутрішніх суперечностей, які дедалі частіше стають предметом наукових і політичних дискусій. Передусім це стосується асиметрії взаємовідносин, коли економічна вигода концентрується у китайських компаній, а африканські партнери є переважно постачальниками ресурсів або ринками збуту.

Проблемним залишається також питання екологічної відповідальності. Частина інфраструктурних проєктів КНР у регіоні реалізується без належної екологічної оцінки, що спричиняє негативні наслідки для довкілля. Приклади цього спостерігаються у вугільному проєкті Мусіна-Махадо в ПАР або в розробці мідних родовищ у Замбії, де місцеві громади зазнають шкоди від забруднення води. Відсутність чітких міжнародних екологічних стандартів у китайських контрактах свідчить про прагматичний характер економічної дипломатії, що іноді суперечить концепції сталого розвитку [14].

Іншою проблемою є низький рівень прозорості фінансових угод. Більшість міжурядових договорів укладається без відкритого тендерного процесу, що створює умови для корупційних ризиків. Переважна кількість африканських урядових угод із Китаєм мають закритий статус і не публікуються в офіційних джерелах. Це ускладнює громадський контроль і створює дефіцит підзвітності, що в перспективі може знизити ефективність партнерства.

Не менш суттєвим є кадровий та технологічний дисбаланс. Хоча китайські інвестори декларують передачу технологій, на практиці більшість складних технічних процесів залишається під контролем китайських фахівців. Це знижує темпи локалізації виробництва і формує технологічну залежність, коли африканські підприємства не здатні самостійно підтримувати або розвивати складну інфраструктуру без участі китайських інженерів [10].

Попри зазначені ризики, слід визнати, що китайська економічна дипломатія стала потужним каталізатором соціально-економічного розвитку Південної Африки. Її модернізаційний ефект проявляється у трьох ключових напрямках. По-перше, інфраструктурна модернізація, де завдяки китайським інвестиціям суттєво оновлено транспортну мережу, енергетичну систему, порти та телекомунікації. По-друге, індустріалізація та створення робочих місць. Китай інвестує у виробничі кластери, промислові парки та технополіси, що дозволяє створювати нові галузі з високою доданою вартістю. По-третє, фінансова інтеграція, коли відбувається зміцнення ролі юаня в африканських розрахунках та сприяє диверсифікації валютних ризиків і послабленню домінування долара США [18].

Перспективи розвитку китайської економічної дипломатії у Південній Африці залежать від здатності Пекіна підтримувати баланс між комерційними інтересами та принципом партнерства і готовності африканських країн формувати власну стратегію взаємодії. У найближчому десятилітті очікується посилення таких тенденцій як:

- перехід до «зеленого» розвитку. Китай готовий фінансувати проєкти у сфері відновлюваної енергетики, цифровізації та кліматичної адаптації;

- цифрова дипломатія. У межах програм «Digital Silk Road» Китай інвестує у телекомунікаційні мережі, супутниковий зв'язок і кібербезпеку;

- мультивекторна конкуренція. Зростатиме вплив інших глобальних акторів (Індії, Туреччини, ЄС), що змусить африканські країни диверсифікувати партнерства [14; 21].

Таким чином, подальша динаміка китайської економічної дипломатії у Південній Африці визначатиметься здатністю сторін поєднати прагматичні економічні інтереси з принципами рівноправного співробітництва. У цьому контексті збереження стратегічного балансу стане ключовою умовою для стабільного розвитку двосторонніх відносин і формування нового формату взаємозалежності на африканському континенті.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що економічна дипломатія Китайської Народної Республіки у Південній Африці є системним і багатовимірним інструментом реалізації стратегічних інтересів Китаю на Африканському континенті. Вона поєднує елементи торговельної, інвестиційної, інфраструктурної та гуманітарної політики, формуючи новий тип міжнародної взаємозалежності, у якому економічна співпраця поступово набуває політичного виміру.

Сучасна модель економічної дипломатії КНР у Південній Африці базується на принципах прагматизму, взаємовигоди та невтручання, що забезпечує їй високий рівень привабливості для африканських держав. Її ефективність зумовлена комплексним підходом від інфраструктурних інвестицій до культурної взаємодії та освітньої підтримки. Разом із тим китайська стратегія має подвійну природу: вона сприяє розвитку інфраструктури та модернізації, але водночас створює економічні залежності, які можуть обмежувати політичну автономію партнерів.

Досвід Південної Африки засвідчує, що китайська присутність у регіоні має не лише економічний, а й геополітичний вимір, оскільки сприяє формуванню альтернативних глобальних інституцій, насамперед у межах БРІКС і ініціативи «Один пояс, один шлях». Це змінює структуру міжнародних відносин, посилюючи роль країн Глобального Півдня у світовій економіці. Для Африки така співпраця відкриває нові можливості фінансування розвитку, але водночас вимагає посилення внутрішніх інституцій, контролю за кредитними зобов'язаннями та дотримання принципів прозорості.

Позитивним аспектом китайської економічної дипломатії є її модернізаційний потенціал: завдяки інвестиціям Китаю у транспортну, енергетичну та промислову інфраструктуру країни Південної Африки отримують можливість прискореного розвитку. Разом із тим ефективність цього процесу залежить від спроможності африканських урядів формувати власну довгострокову стратегію партнерства, уникати монопольної залежності та забезпечувати соціальну справедливість у розподілі вигод від співпраці.

Перспективи подальших досліджень полягають у порівняльному аналізі економічної дипломатії КНР у різних регіонах Африки, зокрема у Східній і Західній Африці, а також у вивченні цифрового та «зеленого» компонентів китайської політики. Окремого значення набуває дослідження інституційної взаємодії між Китаєм та Африканським союзом, зокрема у сфері екологічного регулювання, технологічного трансферу та регіональної безпеки.

Для України результати цього аналізу можуть мати практичну цінність у контексті формування нової моделі економічної дипломатії після завершення війни. Досвід Китаю демонструє ефективність поєднання державних і приватних інструментів, орієнтацію на довгострокові інвестиційні програми та стратегічне використання «м'якої сили». Адаптація цих принципів може стати основою для розробки української моделі економічної дипломатії, спрямованої на залучення зовнішніх ресурсів для національної відбудови.

Таким чином, економічна дипломатія КНР у Південній Африці є яскравим прикладом трансформації глобальної економічної взаємодії, у якій зникають традиційні межі між політикою, фінансами та розвитком. Подальше осмислення цієї моделі має важливе значення для розуміння нових тенденцій світового порядку та формування стратегічних орієнтирів держав, які прагнуть забезпечити своє місце у змінюваній глобальній системі.

References:

1. Oliinyk, M.P. (2022), «Evolutsiia polityky Kytaiskoi Narodnoi Respubliky shchodo krain Afryky», *Rehionalni studii*, No.31, pp. 124–128.
2. Movchan, M.P. (2015), «Politychni ta ekonomichni interesy Kytau na Afrykanskomu kontynenti», *Ekonomichni chasopys – XXI*, No. 3–4 (1), pp. 12–15.
3. Perminov, V.O. and Chihira, A.S. (2022), «Afrykanskyi vektor zovnishnoi polityky Kytaia: tradytsii ta suchasnist'», *Filosofii ta politolohiia v konteksti suchasnoi kultury*, Vol. 14, No. 1 (29), pp. 93–99.
4. Alden, C. and Wu, Y.-S. (2021), *South Africa-China Relations: A Partnership of Paradoxes*, Palgrave Macmillan, Cham, 298 p.
5. Shoba, M. and Mtapuri, O. (2022), «An appraisal of the drivers behind South Africa and China relations», *African Identities*, doi: 10.1080/14725843.2022.2125364.

6. Ross, A., Svern, G. and Yejuo, K. (2013), «South Africa's relations with China and Taiwan: Economic realism and the «One China» doctrine», *Center for Chinese Studies*, [Online], available at: <https://scholar.sun.ac.za/server/api/core/bitstreams/7c984872-36ba-4c20-b869-fd5a616aa47e/content>
7. Obobisa, E.S., Chen, H., Ayamba, E.C. and Nyarko Mensah, C. (2021), «The causal relationship between China-Africa trade, China OFDI, and economic growth of African countries», *SAGE Open*, No. 11 (4).
8. Mrdakovic, S. and Todorovic, M. (2023), «China-Africa Trade and Investment Relations Under the Belt and Road Initiative», *Economic Themes*, No. 61, pp. 171–196.
9. Zeng, A. and Shu, Zh.(2018), «Achievements, and Prospects of the Forum on China-Africa Cooperation», *China International Studies*, No. 9.
10. Sun, Z. and Omoruyi, E. (2021), «Effect of China's Zero-Tariff Treatment under FOCAC on Export Diversification in Beneficiary Countries in Africa», *Journal of African Trade*, No. 8 (1), doi: 10.2991/jat.k.210618.001.
11. Kyirewiah, F. and Zou, X. (2022), «20-Years of China-Africa Cooperation: Processes, Developments and Achievements», *Journal of African Foreign Affairs*, No. 9, pp. 25–43.
12. Nantulya, P. (2024), «China's Strategy to Shape Africa's Media Space», *African Center for Strategic Studies*, No. 4 (16).
13. Gazibo, M. and Lema, A.R. (2023), «From Non-Interference to Adaptive Pragmatism: China's Security Policy in Africa», *African Studies Quarterly*, No. 22 (4), pp. 77–97.
14. Liu, H.(2022), «China engages the Global South: From Bandung to the Belt and Road Initiative», *Global Policy*, No. 13 (S1).
15. Gray, K. and Gills, B.K. (2016), «South-South cooperation and the rise of the Global South», *Third World Quarterly*, No. 37 (4), pp. 557–574.
16. World Bank, «Africa Overview; WITS Trade Data», [Online], available at: <https://www.worldbank.org>
17. International Monetary Fund, «World Economic Outlook Database», [Online], available at: <https://www.imf.org>
18. «China-Africa Economic Bulletin 2024», *African Economic Research Consortium*, [Online], available at: <https://aercafrica.org/wp-content/uploads/2024/04/GCI-China-Africa-Bulletin-2024-FIN.pdf>
19. «China-Africa Bilateral Trade Data Overview», *China-Africa Research Initiative*, [Online], available at: <http://www.sais-cari.org/data-china-africa-trade>
20. «Beijing Declaration on Jointly Building an All-Weather China-Africa Community with a Shared Future for the New Era», *Ministry of Foreign Affairs of the PRC*, [Online], available at: https://www.mfa.gov.cn/eng/xw/zyxw/202409/t20240905_11485993.html
21. «Keynote Address by Chinese President Xi Jinping at Opening Ceremony of the 2024 FOCAC Summit», *Xinhua News Agency*, [Online], available at: https://english.www.gov.cn/news/202409/05/content_WS66d964bdc6d0868f4e8eaa07.html
22. «China is not pushing Africa into debt trap, South African president says», *Reuters*, [Online], available at: <https://www.reuters.com/world/africa/china-is-not-pushing-africa-into-debt-trap-south-african-president-says-2024-09-05/>
23. Shinn, D.H. and Eisenman, J. (2020), «Evolving Principles and Guiding Concepts: How China Gains African Support for its Core National Interests», *Orbis*, No. 64 (2), pp. 271–288.
24. Mthembu, P. and Mabera, F. (2021), *Africa-China Cooperation: Towards an African Policy on China*, Palgrave Macmillan, Cham, 240 p.

Budnyk S.**Economic diplomacy of the PRC in Southern Africa: evolution from a resource-oriented model to comprehensive infrastructure integration**

Abstract. The article examines the evolution of the economic diplomacy of the People's Republic of China (PRC) in the countries of Southern Africa in the context of the transformation of its strategic priorities from the resource-oriented model of the early 2000s to the current infrastructure-integration strategy. The main instruments, mechanisms, and directions of the PRC's economic diplomacy have been systematized, and its impact on regional economic processes and the transformation of the trade and investment environment has been assessed.

It is substantiated that the evolution of Chinese economic diplomacy is characterized by an increasing role of infrastructure projects, financial cooperation, and integration initiatives that contribute to strengthening regional economic stability and integrating Southern Africa into global economic processes. Key principles for adapting advanced international practices to national conditions have been identified, including the balance between economic interests and political influence, strategic planning, and the use of mutually beneficial partnership mechanisms.

The models of economic diplomacy of various countries have been analyzed in terms of their effectiveness and compliance with the principles of sustainable economic development, and directions for further research on optimizing foreign economic policy in the context of global competition and regional integration have been outlined.

Based on the results obtained, it is concluded that the evolution of PRC economic diplomacy in Southern Africa demonstrates a consistent transformation of strategic priorities from the exploitation of natural resources to a comprehensive influence on the regional economy through infrastructure and financial initiatives. This underscores the importance of a systematic approach to analyzing international practices as a tool for shaping effective foreign economic policy capable of combining a state's economic interests with the strengthening of its regional and global influence.

Keywords: economic diplomacy; People's Republic of China; Southern Africa; strategic priorities; infrastructure integration; international cooperation; trade and investment environment; global economy; foreign economic policy; regional integration.